

De Vredetelex is het driemaandelijkse bewegingsblad voor leden van vzw Vrede. Hiermee houden we u op de hoogte van interessante activiteiten, campagnes en standpunten van de vredesbeweging
Nog geen lid? Surf naar www.vrede.be/lid

VEILIGHEID KOOP JE NIET MET WAPENS!

Europa importeerde de afgelopen vijf jaar (2018-2022) 47% meer zware wapens dan in de vijf voorgaande jaren (2013-2017). De Europese NAVO-lidstaten importeerden de afgelopen vijf jaar zelfs 65% meer zware wapens dan in de periode 2013-2017. Twee derde van de wapens die naar de Europese NAVO-markt gaan, komt uit de Verenigde Staten (VS).

In de context van de oorlog in Oekraïne is de toename van de wapenimport in Europa weinig verrassend. Na het Verenigd Koninkrijk (VK), was Oekraïne tussen 2018 en 2022 de belangrijkste Europese importeur van zware wapens. Voor dezelfde vijfjarige periode was Kiev de 14de grootste wapenimporteur ter wereld. Oekraïne voerde sinds zijn onafhankelijkheid in 1991 tot eind 2021 nachts weinig zware wapens in. Dit veranderde na de Russische invasie in februari 2022, toen de VS en tal van Europese landen grote hoeveelheden militaire hulp naar Oekraïne begonnen te sturen. Als je enkel kijkt naar het jaar 2022 prijkt Oekraïne plots op de derde plaats op de lijst van grootste wapenimporteurs ter wereld, na Qatar en India. Van de 29 staten die in 2022 wapens leverden aan Oekraïne, was de VS de belangrijkste, goed voor 35% van de totale Oekraïense wapenimport, daarna kwamen Polen (17%), Duitsland (11%), het VK (10%) en Tsjechië (4,4%).

Een deel van de in 2022 aan Oekraïne geleverde wapens waren tweedehandsartikelen uit bestaande voorraden, waaronder 228 artilleriestukken en naar schatting 5000 geleide artillerieraketten uit de VS, 280 tanks uit Polen en meer dan 7000 antitankraketten uit het VK. Een ander deel werd nieuw geproduceerd, zoals luchtverdedigingssystemen uit Duitsland, Polen, het VK en de VS. Via de Europese Vredesfaciliteit (een EU-financieringsinstrument dat buiten de begroting valt en ontsnapt aan parlementaire controle), had de EU eind 2022 al voor 3,1 miljard euro militaire uitrusting en wapens ter beschikking gesteld van Oekraïne. Begin februari 2023 was dat in totaal al 3,6 miljard euro.

De oorlog drijft niet alleen de bewapening in Oekraïne op, maar ook de militarisering van heel Europa. In tal van Europese NAVO-landen werd van deze oorlog en het resulterende angstige klimaat gebruik gemaakt om de eigen militaire uitgaven op te krikken tot niveaus die amper 1,5 jaar geleden onmogelijk geacht werden. De in 2014 door de NAVO vooropgestelde norm dat 2% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) van elke lidstaat naar militaire uitgaven moet gaan, was plots een zeer realistische doelstelling geworden – volgens NAVO-secretaris-generaal Stoltenberg zelfs een minimumdoelstelling. Terwijl in 2014 slechts drie NAVO-landen aan deze norm voldeden (de VS, het VK en Griekenland), waren dat er in 2022 al negen. Verschillende EU-landen, waaronder België, Duitsland, Frankrijk en Nederland kondigden vorig jaar forse budgetstijgingen aan die de militaire uitgaven snel moeten verhogen naar 2% van hun BBP. De komende jaren zal

dit onder meer vertaald worden in heel wat bestellingen bij de wapenindustrie. Het gaat over vele tientallen miljarden euro's die volgens de vredesbeweging veel beter besteed zouden worden aan dringende sociale- of ecologische doeleinden die de werkelijke menselijke veiligheid ten goede komen. De militaire uitgaven van de NAVO vormen immers al een veelvoud van die van Rusland en China. De aanzienlijk verhoogde militaire uitgaven van Rusland kwamen in het oorlogsjaar 2022 op zo'n 75 miljard dollar. De Chinese militaire uitgaven op 229 miljard dollar. Wat de NAVO betreft bedroeg het militair budget van alleen de VS in datzelfde jaar 787 miljard dollar. De Europese NAVO-landen spendeerden samen zo'n 300 miljard dollar in 2022.

Meer investeren in militarisering komt alleen de wapenindustrie ten goede, en dan vooral de Amerikaanse, die haar dominantie op de wapenexportmarkt de afgelopen jaren nog verder uitbreidde. Het gerenommeerd Zweeds vredesonderzoeksinstituut SIPRI stelde in zijn jongste rapport vast dat het marktaandeel van de VS in de mondiale wapenexport steeg van 33% in de periode 2013-2017 naar 40% in de periode 2018-2022. Voor dezelfde periodes stegen de VS-leveringen aan Europa van 11% naar 23%.

Het Russische aandeel in de mondiale wapenexport is gedaald van 22% (2013-2017) naar 16% (2018-2022). Dat heeft ultiem tot maken met de door de oorlog gestegen eigen nood aan wapens en met de westerse sancties. Met 11% van het marktaandeel was Frankrijk de derde grootste wapenexporteur ter wereld in de periode 2018-2022, gevolgd door China (5,2%) en Duitsland (4,2%). Met Italië (3,8%), het Verenigd Koninkrijk (3,2%) en Spanje (2,6%) telt de NAVO zes landen in de top 10 van grootste wapenexporteurs ter wereld. Samen zijn ze goed voor twee derde van de wereldwijde wapenexport.

Nederland valt net buiten de top 10 van de grootste wapenexporterende landen, met een aandeel van 1,4% van de markt. In vergelijking met de periode 2013-2017 verdubbelde België zijn wapenexportvolume in de periode 2018-2022. Ons land was de afgelopen vijf jaar goed voor 0,2% van de wereldmarkt. Opvallend daarbij is dat Saoedi-Arabië de belangrijkste klant is. Maar liefst 35% van de totale Belgische wapenexport gaat naar dit Arabische land, dat al sinds 2015 een zeer brutale militaire interventie leidt in Jemen. De VN trok eind februari nog aan de alarmbel omdat 17,3 miljoen mensen in dat door oorlog verscheurde land dringend levensreddende steun nodig hebben.

De grote paradox is dat Rusland met zijn invasie in Oekraïne, tegen het eigen belang in, een heel grote dienst heeft geleverd aan het westers militair industrieel complex. Dat kan nu zelfs rekenen op grote publieke steun om Europa te militariseren en tot de tanden te bewapenen. De oorlog heeft ook de wedergeboorte van de NAVO in de hand gewerkt en de strategische positie (gasleveringen!) van de VS in Europa versterkt.

DE GEMILITARISEERDE UNIE

Het ideaal van de grondleggers van de EU was een "vreedzaam, verenigd en welvarend Europa". Dat is de reden waarom opeenvolgende verdragen "het bewaren, versterken en bevorderen van de vrede" als een hoofddoel van de EU opnemen. Onder het discrete maar krachtige lobbywerk van de wapenindustrie is de EU en zijn gemeenschappelijk veiligheids- en buitenlands beleid echter in een logica van militarisering terechtgekomen, vooral de afgelopen tien jaar.

De EU-begroting wordt steeds meer gebruikt om wapens en de wapenindustrie te financieren. Kijk maar naar het exponentieel stijgende budget van Frontex, het agentschap dat verantwoordelijk is voor het bewaken van de EU-buitengrenzen (lees: buitenhouden van migranten), met biometrische surveillance, wapens en militair materieel. Waar Frontex het in 2006 moest stellen met 6 miljoen euro, kon het in 2020 beschikken over 460 miljoen euro en in 2022 al over 754 miljoen euro.

Er werden ook allerlei EU-organen in het leven geroepen om het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid vorm te geven. Deze organen kunnen eveneens rekenen op stijgende budgetten. Zo maakte de Europese Commissie onlangs het werkbudget voor 2023 van het EU-Defensiefonds (EDF) bekend. Het EDF is een vet potje Europees subsidiegeld dat eigenlijk ter beschikking gesteld wordt van de Europese wapenindustrie voor onderzoek en ontwikkeling van "state-of-the-art en interoperabele defensietechnologie en -apparatuur", aldus de website van de Commissie. Het doel is o.a. het vergroten van het concurrentievermogen van de Europese wapenindustrie.

Het EDF-budget voor 2023 zal 1,2 miljard euro bedragen, waarvan 70% voor ontwikkeling en 30% voor onderzoek. Dat is een stijging van 27% ten opzichte van 2022. Bij de ontwikkeling van de wapensystemen van de volgende generatie wordt door het EDF o.a. prioriteit gegeven aan ruimte- en luchtdefensie, met een systeem voor het afwerpen van hypersonische raketten,

en aan maritieme oorlogsvoering, met de ontwikkeling van prototypen van een Europees patrouillekorvet (een kleiner soort fregat).

Op het eerste Schuman Veiligheid en Defensie Forum in Brussel (afgelopen maart), bevestigde Borrell, de Hoge Vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid van de EU, de plannen om meer te blijven uitgeven aan de ontwikkeling van wapens en defensiecapaciteiten. Daarnaast wil de EU op basis van het precedent Oekraïne dodelijke wapens gaan leveren aan "andere partners in andere conflicten over de hele wereld", met name in Afrika (Niger) en Somalië werden expliciet genoemd).

In een gezamenlijke zitting van de ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie van de EU-lidstaten werd op de Raad van 20 maart beslist om binnen het jaar de levering en gezamenlijke aankoop van een miljoen stuks munitie voor Oekraïne te verzekeren. Het gaat om grond- en artilleriemunitie, en indien daarom wordt verzocht raketten. De Raad heeft de lidstaten opgeroepen om deze munitie zo snel mogelijk aan te kopen bij de Europese wapenindustrie.

Voor de levering aan Kiev zou de EU ten minste 2 miljard euro uit het budget van de Europese Vredesfaciliteit halen. Deze enveloppe buiten de begroting, die rechtstreeks door de lidstaten wordt gefinancierd, werd in maart 2021 in het leven geroepen. De gekozen naam is bedrieglijk omdat het de facto een militaire faciliteit is, die de gemeenschappelijke kosten moet financieren van militaire missies (de levering van defensie-gerelateerde uitrusting, infrastructuur en training aan derde landen) in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU. Het financieel plafond van 5 miljard euro dat in 2021 (voor de periode 2021-2027) voorzien werd voor de Europese Vredesfaciliteit, werd zopas trouwens opgetrokken tot 7,979 miljard euro.

En zo schrijdt de bewapening en de militarisering van de Unie voort.

HET GEBREK AAN EUROPESE POLITIEKE WIL ROND PALESTINA

In het eerste kwartaal van 2023 verloren al een 100-tal mensen het leven in het opnieuw oploeiende Israëlische bezettingsconflict met de Palestijnen. Daarbij hebben de Palestijnen veruit het grootst aantal slachtoffers te betreuren.

Sinds de vorming in december 2022 van de nieuwe extreemrechtse Israëlische regering onder premier Netanyahu laten zionistisch-supremacistische ministers, zoals Itamar Ben Gvir van de partij Joodse Kracht (erfgenaam van de terreurorganisatie Kach) en Bezaleel Smotrich van de Religieus Zionistische Partij, geen moment onverlet om te provoceren en racistische opruiende taal uit te bazuinen. De sleutelfuncties die ze bekleden in de regering stellen hen in staat om de onderdrukking van de Palestijnen, zowel in de bezette gebieden als in Israël zelf, nog verder op te drijven.

De recente gewelddadige escalatie in Israël en Palestina is mede de bittere oogst van een jarenlange Europese struisvogelpolitiek die sterk contrasteert met de doortastendheid die de EU rond Oekraïne aan de dag legt. Rusland kreeg inmiddels al tien sanctiepakketten opgelegd voor zijn flagrante schending van het internationaal recht. Op zijn website heeft de Europese Raad het over "enorme en ongekende sancties tegen Rusland". Vele duizenden Palestijnse burgerdoden, een decennialange bezetting en kolonisatie van de Palestijnse gebieden, harde militaire repressie en de installatie van een uitvoerig gedocumenteerd Apartheidsregime zijn voor de Europese leiders zelfs nog niet voldoende om de geprivilegieerde relaties tussen de EU en Israël op te schorten, laat staan dat er sancties overwogen worden tegen Tel Aviv voor zijn permanente schendingen van het internationaal recht.

Al jaren pleegt de EU lippendienst aan een zogenaamde tweestatenoplossing terwijl opeenvolgende Israëlische regeringen aan sneltempo de illegale joodse nederzettingen in bezet Palestijns gebied uitbreiden. Een onafhankelijke Palestijnse staat wordt op die manier gereduceerd tot een luchtspiegeling.

KORT

VREDESBLOK IN DE 1 MEI-OPTOCHT VAN GENT

Op de Internationale Dag van de Arbeid loopt Vrede vzw mee in het vredesblok van de 1-mei optocht in Gent. We mobiliseren tegen de stijging van de Belgische militaire uitgaven. Iedereen welkom om zich bij ons te voegen! Tijd en plaats van afspraak: 11 uur aan het standbeeld van Edward Anseele op het Woodrow Wilson-plein (het Zuid). Onze Vrede-stand vindt je op de Vrijdagsmarkt.

Meer info: www.vrede.be

VREDESCAFÉ #11: MILITARISERING EU

Van 13 april tot 10 mei zijn het de 'Global Days of Action on Military Spending' (GDAMS).

Producten uit de illegale nederzettingen komen nog altijd ongehinderd op de Europese markt. Europese banken, verzekeraars en investeerders blijven er bovendien massaal bedrijven financieren. Ook enkele banken die actief zijn in België, zijn belangrijke kredietverleners en investeerders van bedrijven die actief zijn in de illegale Israëlische nederzettingen. Daarnaast -in dalende volgorde van belangrijkheid- verstreken ING, KBC, AXA, Delen Private Bank (waarvan Ackermans & Van Haaren 78,5% aandelen bezit), Bank Degroof Petercam en zelfs de staatsbank Belfius samen vele miljarden euro's aan bedrijven actief in de nederzettingen.

De Verenigde Naties tekende in de eerste drie maanden van de regering Netanyahu een sterke stijging op van het aantal vernietigingen van Palestijnse woningen. In het bezette Oost-Jeruzalem gaat het om een verdubbeling ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar (van 40 naar 77 gebouwen). Dit maakt deel uit van het project om Jeruzalem te zuiveren van Palestijnen. De EU houdt zich afzijdig en beperkt zich hooguit tot verbale afkeuringen en aanmaningen die in Israël geen enkele indruk maken, onder meer omdat er geen daden aan gekoppeld worden.

Het wordt hoog tijd voor dwingende maatregelen die een einde beogen aan de grootschalige Israëlische mensenrechtenschendingen, zoals de opschorting van het EU-Associatieverdrag met Israël (een onderling samenwerkingsakkoord dat Israël een geprivilegieerde positie geeft), de invoering van een formeel wapenembargo, een totale stopzetting van de handel met de nederzettingen, de confiscatie van de tegoeden van de verantwoordelijken van zware mensenrechtenschendingen waarmee slachtoffers vergoed zouden kunnen worden voor geleden schade, enz.

Oekraïne illustreert dat het een kwestie van politieke wil is om iets te ondernemen tegen grove schenders van het internationaal recht.

Wereldwijd twee biljoen dollar per jaar besteden aan militaire apparaten terwijl het klimaat kapotgaat, is een fout van epische proporties. De internationale campagne GDAMS wijst dit jaar specifiek op de enorme impuls die de oorlog in Oekraïne heeft gegeven aan het militarisme en de militaire budgetten over de hele wereld, en in het bijzonder in Europa. Vrede pleit voor

Europe Observatory), en Wendela de Vries (Stop Wapenhandel), geven een inleiding over de verschillende aspecten van de Europese militarisering, waarna het publiek in dialoog kan gaan met de sprekers in drie ronde tafels. Het Vredescafé is gratis, maar gelieve in te schrijven via eva@vrede.be
Locatie: De Expeditie, Dok Noord 4F, Gent
Aanvang: 19u30
Meer info: www.vrede.be

VEILIGHEID KOOP JE NIET MET WAPENS!

Driemaandelijkse tijdschrift van vzw Vrede | april - mei - juni 2023 | p 409204
PB-PF | B-3747666
BELGIË - BRUXELLES

KLNDR

MEER INFO
WWW.VREDE.BE
OP DE HOOGTE BLIJVEN VAN DE KALENDER? SCHRIJF JE IN OP DE DIGITALE NIEUWSBRIEF VIA VREDE.BE!

DI 25/04	HOW TO BLOW UP A PIPELINE www.11.be - Brugge	FILM
DI 25/04	DE TOEKOMST VAN LINKS www.masereelfonds.be - Gent	DEBAT
ZA 29/04	18e PAUL VERBRAKENLEZING MET TOM LANOYE www.zuiderpershuis.be - Antwerpen	LEZING
ZA 29/04	PEN-AVOND MET BEHROUZ BOOCHANI www.penvlaanderen.be - Antwerpen	LITERAIRE AVOND
WO 03/05	FLEE + NAGESPREK www.11.be - Antwerpen	FILM
MA 08/05	VRIJ OP 8 MEI www.vrijop8mei.be - Vlaanderen	CULTURELEVENEMENT
ZA 13/05	OORLOG ALS ZELFVERDEDIGING? www.vrede.be - leper	DEBAT
MA 15/05	VIAVELO PALESTINA www.viavelopalestina.be - Brussel	FIETSBETOGING
DI 16/05	VREDESCAFÉ #11: GLOBAL DAYS AGAINST MILITARY SPENDING www.vrede.be - Gent	VREDESCAFÉ
19/05-20/05	OXFAM TRAILWALKER www.oxfamtrailwalker.be - België	SPORTIEF EVENEMENT
19/05-21/05	BOEKVERKOOP TEN VOORDELE VAN 11.11.11 www.11.be	BOEKVERKOOP
ZA 17/06	WOMEN AT THE PEACE TABLE www.vrede.be - leper	DEBAT
15/07-24/07	INLEEFREIS PALESTINA www.palestinasolidariteit.be - Palestina	INLEEFREIS
04/08-10/08	VREDESKAMP TEGEN KERNWAPENS www.vrede.be - Volkel (Nederland)	ACTIEKAMP
DO 21/09	INTERNATIONALE DAG VAN DE VREDE: HANG DE VREDESVLAG! www.vrede.be - België	VLAGGENCAMPAGNE

Foto editor: shutterstock.com

ONTWAPENEN OM TE ONTWIKKELEN